

כי תניא ההיא בברכת המזון – by *Birkas Hamazon* When was that taught;

OVERVIEW

The גמרא resolved the contradiction between ר' יוחנן (who maintains אין אבלים מן) and the ברייתא (which states ואבלים מן המנין) that the ברייתא is discussing (המנין) and the ברייתא is discussing the שורה. Our פרש"י cites תוספות as to what is meant by ברהמ"ז, rejects it and offers his explanation.

פירש בקונטרס להצטרף עם ב' לזימון¹ שהרי הוא חייב בכל המצות -

explained that regarding ברהמ"ז, means that an אבל can combine with two other people for זימון, since the אבל is obligated to perform all the מצות.

disagrees:

ואין נראה לרבינו יצחק דאם כן לא אתא לאשמועינן אלא דחייב במצות -

And the ר"י disagrees, for if it is indeed so, it turns out that the ברייתא is only teaching us that the אבל is חייב במצות -

והוה ליה למימר בהדיא דחייב במצות -

So the ברייתא should have stated explicitly that an אבל is חייב במצות; why (merely) refer (anonymously) only to ברהמ"ז specifically –

פרש"י has an additional question on תוספות:

ועוד דאם כן מאי פריך ליה² מברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן המנין -

And furthermore; if it is so (that ברהמ"ז refers to זימון) what does the גמרא ask on (זימון) what does the גמרא ask on from another statement of ר' יוחנן which reads; 'the blessing of mourners requires ten people but the mourners cannot be counted as part of the ten,' -

דקאמר ברכה בשורה מי איכא³ –

So the גמרא asks, 'is there a ברכה by the שורה' -

אלא על כרחך היינו ברכת המזון -

Rather perforce we must say that ר"י was discussing ברהמ"ז -

והדרן קושיא לדוכתין דקתני ואבלים מן המנין ואוקמינן בברכת המזון -

So our initial difficulty returns to its place, for the ברייתא stated ואבלים מן המנין, and we established the ברייתא by ברהמ"ז, and as we just concluded ר"י must also be

¹ One leads the ברהמ"ז for all three and begins with the משלו, etc.

² The גמרא asked on the previous answer that when ר' יוחנן said אין אבלים מן המנין he was referring to שורה.

³ In this second statement of ר"י, he clearly said ברכת אבלים ב', but by the שורה consolation no ברכה was said. ר"י cannot mean שורה when he ruled that ואין אבלים מן המנין ב' ואין אבלים מן המנין ב' he must mean ברהמ"ז.

discussing ברהמ"ז, and rules ר"י, not like the ברייתא. This concludes the citation and explanation of the גמרא. רש"י continues with his question on תוספות.

ולפירש הקונטרס לא קשיא מידי -

However according to רש"י there is no difficulty at all -

דכי קתני ואבלים מן המנין היינו להצטרף לזימון לומר נברך שאכלנו משלו -

For when the ברייתא taught (as רש"י explains) that means ואבלים מן המנין to have the join for a זימון to be able to say משלו - נברך שאכלנו משלו -

אבל ברכת אבלי⁴ שמברכים בברכת המזון קאמר רבי יוחנן דאינו מן המנין -

However, ר"י said that regarding the ברכת אבלי which is said during ברהמ"ז, the ברכת אבלי is not part of the מנין and we need ten others present to say ברכת אבלי. There is therefore no contradiction between ר"י and the ברייתא! What is the גמרא's question?!

כי תניא ההיא בברהמ"ז offers his explanation of תוספות:

לכך צריך לפרש⁵ כי תניא ההיא בברכת המזון היינו ברכת אבלי שבברכת המזון -

Therefore (because of the aforementioned difficulties with רש"י) it is necessary to explain that when the גמרא answers, 'כי תניא ההיא בברהמ"ז', it means the ברכת ברהמ"ז, which is said during ברהמ"ז, אבלי.

גמרא derives a ruling from our תוספות:

מכאן משמע שברכת אבלי שבברכת המזון לא הוי אלא בעשרה -

It seems from here that we recite the ברכת אבלי during ברהמ"ז only if there are ten people -

מדסליק אדעתיה דמקשנ⁶ דאיירי בברכת אבלי שבברכת המזון וקאמר בעשרה -

Since the questioner entertained the idea that the statement of ר"י (ברכת אבלי) is regarding ברכת אבלי which is recited during ברהמ"ז, and ר"י ruled that ten are required -

והוה ניחא ליה בהכי אי לאו משום דקתני לעיל בברייתא ואבלים מן המנין אם כן צריך עשרה:

⁴ ברהמ"ז (of זימון) is obviously not the ברכת אבלי. It is (either) the ברכה which the גמרא mentions later on this subject, which concludes אבלי (see also רש"י ד"ה שופט בצדק דיין האמת states ריטב"א (or as the various other ברכות mentioned there (ברחבה and/or the various other ברכות mentioned there (or as the ר"י refers to the זימון of ברהמ"ז) (that it refers to the זימון of ברהמ"ז) (that it refers to the ברכת אבלי which is said during ברהמ"ז). However since רש"י is untenable (due to תוספות questions), we are forced to accept פ"י תוס'.

⁵ לכן צריך לפרש writes תוספות, for the term ברהמ"ז כי תניא ההיא, lends itself more to רש"י (that it refers to the זימון of ברהמ"ז) than to פ"י תוס' (that it refers to the ברכת אבלי which is said during ברהמ"ז). However since רש"י is untenable (due to תוספות questions), we are forced to accept פ"י תוס'.

⁶ The גמרא initially established that the ברייתא which states ואבלים מן המנין is discussing ברהמ"ז (which תוספות proved to mean ברכת אבלי בברהמ"ז). The מקשן asked but this ברייתא still contradicts the other statement of ר"י that ברכת אבלי (which the מקשן understood to also mean ברהמ"ז). The only question the מקשן had was that this statement of ר"י that ואבלים מן המנין contradicts the ruling of the ברייתא (since we assume that they are both discussing ברהמ"ז). However the מקשן had no difficulty with the statement of ר"י per se (if there would be no contradictory ruling from a ברייתא). The מקשן felt comfortable that ברכת אבלי שבברהמ"ז requires ten.

And the מקשן was satisfied with this understanding of ר"י, **if not for the ברייתא which stated previously ואבלים מן המניין** (which we [also] established to be discussing ברכת אבלים בברהמ"ז); **therefore ten are required** for ברכת אבלים בברהמ"ז.

SUMMARY

The ברייתא which stated ואבלים מן המניין is referring to the ברכת אבלים שבברהמ"ז (which requires ten people present in order to be recited).

THINKING IT OVER

Why did not תוספות ask (the same question he asks on רש"י) on the גמרא previously? When the גמרא brought the initial contradiction between the ברייתא (which states ואבלים מן המניין) and ר"י (who states ואין אכלים מן המניין); why did not the גמרא answer (according to רש"י) that the ברייתא is discussing זימון and ר"י is discussing ברכת אכלים?⁷

⁷ See מהרש"א.